

Magyar **Mj** Jog

Főszerkesztő:
Dr. Németh János

Szerkesztők:
Dr. Kovács László
Dr. Burián László

A MAGYAR JOGÁSZ EGYLET FOLYÓIRATA

TARTALOM

CIKKEK, TANULMÁNYOK

Dr. Kecskés László: A szolgáltatás és ellenszolgáltatás érték-
aránytalansági problémái a szerződési jogban II. / 129

Dr. Ádám Antal: Kifejezési szabadság és képviselői mentelmi
jog / 143

FÓRUM

Dr. Juhász László: Megtámadási percek a felszámolási eljárás-
ban / 153

Dr. Bölskei János: A rászorultakról való gondoskodás a Családjogi
Törvény és a Polgári Törvénykönyv rendelkezései tükrében / 162

KÜLFÖLDI JOGI SZEMLE

Dr. Lukács Éva: „Menni vagy nem menni” – magyar munkavállalók
és vállalkozók esélyei az Európai Közösség munkaerőpiacán / 169

Prof. Dr. jur. Dr. Phil. Kostas E. Beys: Amit a hellén jo-
gi felfogás nem fogad el a német eljárásjogi dogmatiká-
ból / 178

Patricia Godfrey/Anke Loebel: A Woolf-jelentés – átalakulóban az
angol polgári eljárásjog? / 185

SZEMLE

Dr. Véghvári Réka: XVI. Nemzetközi Büntetőjogi Kongresszus,
Budapest 1999. szeptember 5–11. / 190

3 Negyvenhatodik
évfolyam
1999. MÁRCIUS
129–192. oldal

Patricia Godfrey/Anke Loebel
(LONDON)

A Woolf-jelentés – átalakulóban az angol polgári eljárásjog?

Bevezetés

Ha szemügyre vesszük a polgári perek folyamatát Angliában, elsőként arra a következtetésre jutunk, hogy a polgári eljárás kimondottan drága, igen bonyolult és hatékonysága sem éri el a kívánatos szintet.

Ez a felismerés áll annak háttérében, hogy Mackay lordkancellár, 1994-ben felkérte Lord Woolf-ot: készítsen jelentést a polgári bíróságokra vonatkozó jelenlegi civiljogi szabályozásról és az előttünk folyó eljárásokról. A felkérés alapján Lord Woolf szakértői véleményt terjesztett elő az angliai és a wales-i polgári igazságszolgáltatásról, amelyet „Az igazságszolgáltatáshoz való fordulás lehetőségei” („Access to Justice”) címmel hoztak nyilvánosságra, a gyakorlatban azonban „Woolf-jelentés”-ként tartanak számon. Ez a beszámoló az eljárás egyszerűsítésére irányuló tervezetekre is kitér.

Lord Woolf számára különböző, a jogi szakma egészen eltérő területeit képviselő szakemberekből álló munkacsoportok nyújtottak támogatást.

A kiváló jogtudós szándéka arra irányul, hogy a polgári bíróságok előtt végbemenő eljárásokat tegyék az érdekelt felek részére gyorsabbá, kedvezőbbé és hatékonyabbá, éspedig tekintet nélkül a perben állók anyagi háttérére. Legfőbb célkitűzése az, hogy csökkentse a munkaráfordítást és ezen az úton éri el a költségek minimalizálását.

Lord Mackay 1998 októberéig kívánta bevezetni a reformokat; a jelenlegi helyzetben azonban úgy tűnik, hogy erre csak később kerülhet sor, hiszen a reformjavaslatok további átdolgozást igényelnek.

A mai eljárásjog

Ahhoz, hogy a reform szükségességét megértsük, mindenekelőtt néhány szóban ismertetnünk kell az eddigi eljárásjogot, különösképpen a szélsőségesen magas költségek kialakulásának okait.

A német vállalatok, illetve befektetők számára Angliában, a gazdaság területén egyébként elérhető jelentős előnyök az esetleges jogviták következtében felmerülő költségek vonatkozásában egyáltalán nem érzetik hatásukat.

1. Az eljárás költségei

Peres eljárások esetén az ügyvédek Nagy-Britanniában rendszerint a munkával töltött órákhoz igazodó honorárium alapján számolnak el ügyfeleikkel, miután nincs sem a németországihoz hasonlítható ügyvédi díjszabályzat, sem pedig az osztrák megoldásnak

megfelelő, az ügyvédi honoráriumokra vonatkozó irányelvgyűjtemény.

Ezek az egy órára szóló díjtételek igen erősen eltérnek egymástól, mégpedig az iroda nagyságától és szék-helyétől, vagyis attól függően, hogy az Londonon belül vagy azon kívül található-e. Ezekhez a költségekhez járul továbbá azon kiadások egész sora, amelyek a szakértői díjtól a bíróság előtt fellépő ügyvédet (barrister) megillető díjazáson át egészen a másolással kapcsolatos költségekig terjednek. Ez utóbbiak egyébként a korlátlan bemutatási kötelezettség miatt – tekintettel az ügyet érintő valamennyi dokumentumra – meglepően magasak lehetnek.

2. Az eljárás ésszerű kereteinek biztosítása

Mint hogy a legmesszebbmenőkig a felek belátásaitól függ, hogy mit és milyen mértékben adnak elő a bíróság előtt, a kívülálló számára gyakran úgy tűnik, mintha az ügyvédek az adott igény érvényesítése szempontjából nem feltétlenül szükséges, viszont igen terjedelmes fejtegetéseket tennének előadásaik, beadványaik tárgyává. Mindez érvényes a közbenső kérelmekre is, amelyek egy részét anélkül terjesztik elő, hogy azok célszerűsége közvetlenül felismerhető lenne. Ilyen esetben nem várható el a felektől az ügy menetének szoros felügyelete, mivel, egyfelől, az eljárásjog túlságosan bonyolult, másfelől, a megbízó végső soron abban bízva fordul ügyvédhez, hogy az az ő érdekében fog eljárni. Az eljárás kontrollja az ellenfél ügyvédjétől ugyancsak nem várható el, hiszen ő minden indítványra reagálhat, illetve reagálni köteles, éppen ezért a járulékos munkaráfordítást is felszámíthatja ügyfelének.

A gonosz nyelvek azt beszélik, hogy az ügyvédek gyakorta a szükségesnél is bonyolultabbá teszik az ügyet és ennek révén emelik rendkívül magasra a költségeket: így tehát azt az alapelvet veszik figyelembe az elszámolás során, mely szerint minél több munkát – azaz minél több időt – fordítanak az ügyre, annál nagyobb lesz az ügyvédi honorárium végösszege.

3. Az eljárási költségkedvezmények

Az eljárási költségkedvezmények Nagy-Britanniában létező, igen széles körű rendszerének támogatását élvező felek csak nagyon ritkán érzik kötelességüknek, hogy ügyvédjük kiadásainak szükségességét felülvizsgálják. Ennek következtében az utóbbiak szinte teljesen szabad kezet kaptak a tekintetben, hogy mit tüntetnek fel az általuk kiállított számlán; így biztosan akadtak olyan esetek, amikor némelyek kihasználták ezt a lehetőséget.

Ha azonban megszüntetnék a költségkedvezményeket, számos, feltétlenül jogosnak tekinthető igény érvényesítése az aránytalanul magas költségek miatt gyakran el sem jutna a keresetindítás szakaszáig.

4. A perköltség viselése alóli mentesülés szabálya

A perköltség viselése alóli mentesülés szabálya miatt, amely szerint a pervesztes fél köteles megtéríteni az ellenfél költségeit, a külső szemlélőnek mindezzel összefüggésben olykor az az érzése támad, mintha a felek gyakran már nem is a perbe vitt igény alapján szorgalmaznak az eljárás folytatását, hanem kizárólag azért, hogy elérjék: a másik fél legyen kénytelen viselni a költségeket.

A fentiekkel kapcsolatban mindazonáltal arra is utalnunk kell, hogy az ellenfél a pernyertes fél költségeinek egyébként is alig hatvan százalékát köteles megtéríteni. A perköltség viselésének kérdése ennek ellenére lényegesen nagyobb jelentőségre tett szert, mint Németországban, mivel – jóllehet léteznek a jogértvényesítést érintő biztosítási konstrukciók –, ezek nem olyan elterjedtek, mint Németországban. Bár az ügyvédeknek előzetesen tájékoztatniuk kell megbízóikat a honoráriumuk alapját képező óradíj mértékéről, az eljárás folyamán ténylegesen felmerülő költségekről előre ők sem képesek felvilágosítást adni, hiszen nem lehet sem a szükséges munkaráfordítást előre látni, sem pedig az esetleges további kiadások tekintetében megbízható számítást készíteni.

Reformjavaslatok

A több mint háromszáz ésszerűsítési javaslat közül, melyek elsősorban arra irányulnak, hogy a bíróságokra nagyobb felelősséget ruházzanak a perek előkészítése és lefolytatása tekintetében, ez alkalommal csak a legfontosabbak ismertetését tartjuk szükségesnek:

1. A rövidített eljárás (Fast Track)

Lord Woolf egyfelől szeretné bevezetni azt a rövidített eljárási formát, amelyet – nézete szerint – olyan peres ügyekre kellene alkalmazni, amelyeknél a pertárgyérték tízezer £ alatt van vagy – bár a per tárgyának értéke a tízezer £-ot meghaladja –, a bíró az esetet „egyszerűnek” ítéli. Nem lehetséges azonban ennek az eljárási formának az alkalmazása a precedens értékű és a fontos közérdeket képviselő ügyekben. Ugyancsak nincs helye ezen eljárás alkalmazásának akkor, ha valamilyen szóbeli bizonyítás felvételére van szükség vagy valamely bizonyítás felvétele már a legfontosabb bemutatandó okiratokra és a jogi okfejtések hosszára tekintettel is olyan terjedelmesnek tűnik, hogy a rövidített eljárási formában egy-egy tárgyalásra meghatározott idő nyilvánvalóan nem lenne elegendő.

Ha az adott ügy rövidített eljárásban történő tárgyalása a fentiek értelmében lehetséges, igen szigorú szabályok érvényesülnek. A bíróság által kitűzött tárgyalási határnap előkészítése során a felek kötelesek eleget tenni a bíró minden olyan felhívásának, amelyben a szükséges információk szolgáltatására hívja fel őket. Figyelemmel arra, hogy ezen eljárási forma esetében nem irányozták elő a szakértők szóbeli meghallgatását,

a perben állóknak írásbeli kérdéseket kell intézniük valamely szakértőhöz és ha ezek után szükséges, a bíróság jelölheti ki a tárgyaláson résztvevő szakértőt (a jelenlegi eljárásjogi rendelkezések értelmében a felek maguknak kell előállítaniuk a tárgyalásra a saját szakértőjüket). Ha a felek valamelyike elmulasztja a szakértő írásbeli megkérdezésére előírt határidőt, féltlenül indokolt, hogy a bíró a fél által megsúlyozni kívánt információk felhasználásának megültetésével szankcionálhassa ezt a magatartást.

A bíró viseli a felelősséget azért, hogy a tárgyalás céljára rendelkezésre álló időt, amelyet Lord Woolf tárgyalásonként három órában határozott meg, pontosan betartsák. Minthogy azonban ez az időtartam – ha azt az eset jellege megköveteli – akár egy egész napra is kiterjeszthető, az ügyvédeknek munkájuk gondos megszervezésével kell biztosítaniuk, hogy ne mulasszák el a különböző perekben megállapított határidőket. Az egyes ügyekkel ennél fogva sokkal lendületesebben kell foglalkozniuk, mint eddig, így kevesebb idő jut az egyes perekkel kapcsolatos „zsonglőrködésre”. A rövidített eljárás egy „szigorú” jogrendszer megjelenési formájának tekinthető, bár kétségkívül jól használhatónak látszik, ha a nagyon „egyszerű” esetekre korlátozzuk alkalmazását. A tervezett szabályozás pozitívumaként kell kiemelnünk, hogy az áttekinthető szerkezetű eljárásokat így gazdaságosabban lehet lefolytatni.

2. Az állandó költségek (Fixed Costs)

Egy további reformjavaslat, amelyet sokan üdvözöltek, a rövidített eljárással kapcsolatos állandó költségekre vonatkozik.

Eszerint eljárásonként legfeljebb kettőezeröttszáz £-tal kellene számolni, a hozzáadottérték-adóval és egyéb költségekkel együtt. Az állandó költségek rendszere az elképzelések szerint két fokozatot foglal magában. Ezek közül az első a legfeljebb ötezer £, a második pedig a legfeljebb tízezer £ értékű vitássá tett igényeket öleli fel. Az egyes fokozatokon belül egyszerű, illetve intenzívebb munkát igénylő esetek között tesznek különbséget. A kiadások közé tartoznak a bírósági költségek, a szakértő díjazásával kapcsolatos költségek, a közvetlen tárgyaláselőkészítés, a közbenső kérelmek és az ideiglenes intézkedések költségei.

A bíróság előtti közvetlen képviselő költségeit a megbízás elfogadásakor egyetlen meghatározott összegben kell rögzíteni. Ennek során nem nyerhet túlzott jelentőséget az a tény, hogy a képviselőt egy solicitor vagy az adott ügyben a bíróság előtti fellépésre solicitor nélkül is jogosult barrister látja el. Ha átgondoljuk a fentiekben ismertetett elképzeléseket, látnunk kell, hogy szigorúan véve nem mindig beszélhetünk állandó (fix) költségekről, hiszen a Lord Woolf által javasolt kettőezeröttszáz £-hoz némely esetben még oly sok kiadás társul, hogy a megbízók – a korábbi helyzethez hasonlóan – továbbra sem számolhatnak a költségek pontos összegével és a kiadások végső mértéke esetleg nem is marad el sokkal az eddigiekben megszokottól.

Lord Woolf még a reform bevezetése előtt szeretne az állandó költségekkel összefüggésben néhány pontosabb vizsgálatot végeztetni annak megállapítására, hogy lényegesen milyen költségek keletkeznek egy rövidített eljárás során. Ezen vizsgálatok eredményét lehetne azután alapul venni a költségek immár felvállalható rendszeréhez.

3. „Multi-Track”-eljárás

A Lord Woolf által javasolt másik eljárás a „Multi-Track”-eljárás, amelyet a tízezer £-ot meghaladó értékű ügyekben kell alkalmazni, ha az nem tartozik a rövidített eljárás esetkörébe.

Az eljárás egy, a keresetlevélhez hasonló irat benyújtásával indul, melyre az alperesnek huszonnyolc napon belül nyilatkoznia kell.

Az alperes válaszát ezt követően egy bíró vizsgálja majd, aki húsz vagy harminc nappal későbbi időpontra kitűzi a tárgyalási határnapot.

A határnapig terjedő időben a feleknek kérdőíveket kell kitölteniük, melynek során többek között azt is fel kell tüntetniük, hogy milyen hosszúra becsülik az eljárás tartamát. Ebben az időközben kell megtartani továbbá a per lefolytatásának megszervezésére (pre-trial review) szolgáló közbenső tárgyalást. A közbenső tárgyalások rendeltetése egyrészt az, hogy a vitatott kérdéseket a minimumra csökkentsék és a főtárgyalást minden lehetséges eszközzel előkészítsék, másrészt pedig az, hogy „bírószáon kívüli” tárgyalásokra és a jogvita elsimítását célzó eljárásokra szorítsák a feleket. A tanúkat illetően a tervezet úgy rendelkezik, hogy a „case management conference” előtt csak a nevük és a bizonyítás tárgyára vonatkozó alapvető adatok közlésére lesz szükség, írásbeli állásfoglalásukat pedig közvetlenül a „case management conference” után kell majd kicserélni, akkor, amikor a vitás pontokat már sikerült behatárolni. A tanúk nyilatkozatait a saját szavaikat idézve kell megszövegezni és azok – a bizonyítékokra vonatkozóan – nem tartalmazhatnak semmiféle jogi értékelést vagy észrevételt.

Ha a szakértők meghallgatása nem mellőzhető, kijelölésük joga a bíróságot illeti. Ennek kapcsán le kell szögezünk, hogy a szakértők elsődlegesen a bíróság és nem a felek irányában tartoznak felelősséggel. Abban az esetben, ha a bíróság számára az eset megítéléséhez nincs szükség feltétlenül különböző eredetű állásfoglalásokra, lehetőség szerint csak egy szakértőt kell meghallgatni.

A szakértők részére fel kell ajánlani továbbá egy olyan tanfolyamon történő önkéntes részvétel lehetőségét, melynek elsősorban a szakértők perbeli kötelességeinek és az írásbeli és szóbeli bizonyítási eszközök leghatékonyabb bemutatásának ismertetésére kell irányulnia.

A javaslat értelmében a bírót fel kell jogosítani arra, hogy még az ügy érdemének vizsgálatát megelőzően, a per bármely stádiumában a keresetet elutasító határozatot hozzon, ha nézete szerint a kereseti követelés

nyilvánvalóan semmiféle jogalappal sem támasztható alá.

Ez a jogosultság arra készíti a feleket, hogy a per eredményeit illetően felmérjék kilátásaikat és előrelátóan átgondolják saját igényük megalapozását, illetve az ellenfél igényének cáfolatát.

4. Korlátozott bemutatási kötelezettség

Az eljárás további egyszerűsítése, egyben rövidítése érhető el a korlátozott bemutatási kötelezettség intézményével, amelynek alapját elsősorban a felek részére minden további nélkül hozzáférhető dokumentumok képezik. A további bizonyítékok bemutatásának szükségessége felőli döntést a bíróság megítélésére kell bízni. A vázolt megoldás a most létező eljárási forma könnyítését szolgálja annyiban, hogy a feleknek jelenleg köteleességük valamennyi birtokukban lévő vagy valaha birtokukba került irat bemutatása az ellenfél részére, függetlenül attól, hogy ezen bizonyítékok milyen kihatással voltak a perbeli igény megalapozására és érvényesíthetőségére. A jelenlegi gyakorlatban található korlátlan bemutatási kötelezettség túlzott időráfordítást és túlméretezett költségeket eredményez.

Kielégítő lehet az a megoldás is, amikor a felek, a korábbi gyakorlatnak megfelelő hárommal szemben csak egy példányban nyújtják át egymásnak az iratokat.

Nem szabad szem elől téveszteni azonban annak a veszélyét, hogy esetlegesen nem a valós jogi helyzetet rekonstruáló ítélet meghozatalára kerül sor. Ennek kockázata akkor áll fenn, ha a felek nem kötelesek feltárni minden, az ügyvel kapcsolatos, bizonyítékot. Ha az egyik fél úgy ítéli meg, hogy az iratokba való további betekintésre van szüksége, köteles az eset kivételességét a bíróság előtt bizonyítani. Követelmény, hogy valamennyi, a szakértőkhöz címzett kérdéseket vagy a velük folytatott megbeszélésekről rendelkezésre álló feljegyzéseket tartalmazó írásos bizonyíték bemutatásra kerüljön.

Ez a gyakorlatban többek között azt eredményezheti, hogy gyakorlatilag lehetlenné válik a szakértő keresztkérdéses kihallgatása, hiszen a másik fél korábban már minden jelentősebb tényről értesült.

5. A peren kívüli megegyezés ösztönzése

Minthogy Lord Woolf összességében szeretné a bírósági peres eljárások számát csökkenteni, egyik-másik javaslata a peren kívüli megegyezést ösztönző szabályok megalkotására vonatkozik. Jelenleg a felperesek „payment into court” szabály készíti a peren kívüli megegyezésre. Ezen konstrukció szerint az alperes befizeti a bíróságnál az általa a felperesnek számtalosságot, így jelezve, hogy kész kielégíteni annak követelését. Ha az alperes által felajánlott összeget a felperes elutasítja, és az ítéletben végül a javára megítélt összeg ennél kisebb lesz, a felperes köteles saját perkoltségei teljes kiegyenlítésén túl a másik félnek – az összeg befizetésének pillanatától az ítélet meghozataláig felmerült – költségeit is megtéríteni.

Lord Woolf reformjavaslata ennél a megoldásnál jóval tovább megy, mivel szerinte a költségmegosztásra is hatással kell, hogy legyen, ha valamelyik fél a másik félnek a per kezdete előtt kifejezésre juttatott megegyezési ajánlatát minden ésszerű ok megnevezése nélkül elutasítja. A felperesnek, aki az alperes számára az érvényesíteni kívánt követelés összege tekintetében engedményt tesz, igényt kell biztosítani arra nézve is, hogy az egyezségi ajánlat megtételétől számított időszakra kamatkövetelést érvényesíthessen abban az esetben, ha az ítéletben szereplő marasztalási összeg az általa javasolt összeggel megegyezik, vagy azt meghaladja.

Ezen szabályozástól függetlenül is támogatni kell a polgári peren kívüli különböző konfliktusrendező (ADR, alternatív dispute resolution) megoldásokat. Eszerint egy harmadik, kívülálló személy válik a két fél kapcsolatának részesévé, aki kettejük között a peren kívüli egyezség reményében közvetít. Ezen konfliktusrendező eljárást – amely egyébként oly hasonlatos a Németországban honos egyeztető eljáráshoz – mindenekelőtt perköltségtámogatás nyújtásával lehet és kell megvalósítani. Ezzel az ügyvédek arra ösztönzik, hogy a bíróság által felvetett kérdéseket, az ADR tekintetében, kellő komolysággal kezeljék.

6. Az orvosi felelősséggel kapcsolatos igények

Az orvosi felelősséggel kapcsolatos igények kérdéskörében *Lord Woolf* szintén a peresített követelés érvényesíthetőségét segítő javaslatokat tesz. Ezen a területen az eddig szinte teljesen hiányzó bírói szakosodást szorgalmazza.

Az orvosi felelősséggel kapcsolatos igények kapcsán különösen fontos lenne a peres eljáráson kívüli egyeztető szervek növekvő számú igénybevétele. Ajánlatos lenne továbbá azoknak a tájékoztató kiadványoknak („pre-action protocols”) az igénybevétele, amelyek az orvosi felelősséggel kapcsolatos igények hátterét jelentő komplex jogterület problémáival foglalkoznak és egyben a tárgyalás előkészítését is segítik.

7. A bérlet joga

Lord Woolf a bírák hasonló szakképesítését tűzi ki célul a bérleti jogviszonyok normaanyagát illetően is, mivel a bérlettel kapcsolatban szintén jelentős problémákat felmutató jogterületről van szó. A fent említett tájékoztatót segítő összeállításokat a bérleti jogra vonatkozóan is el kell készíteni és ennek során mindenekelőtt az állagsérelmet érintő ügyeket kell előtérbe helyezni; ezek esetében ugyanis a bérbeadó és a bérlő egy egyszerűen lefolytatható per előtt áll. A tájékoztató anyagnak ezenfelül tartalmaznia kell azokat a felszólításokat, amelyeket a felek által közösen választott szakemberek sorából a bíróság részéről a későbbiek során kijelölt szakértőhöz szoktak intézni.

A peres eljárás egyszerűsítését szolgáló törvényi szintű megoldások látszanak szükségesnek ahhoz, hogy a megbízók ne csak az ügyvédek jogi útmutatásán ke-

resztül, hanem akár az ún. „advice agencies” révén is részesülhessenek tanácsadásban. A peres eljárásokat a mindenkor illetékes alsó szintű bíróság előtt kell lefolytatni és csak kivételes esetekben folyhat az eljárás a High Court előtt. Ami az elmaradt bérleti díjjal kapcsolatos ügyeket illeti, ezekben az esetekben *Lord Woolf* kétfokozatú peres eljárást javasol, melynek értelmében először egy írásbeli szakaszra kerülne sor. Ha az elmaradt bérleti díj tekintetében fizetési meghagyás kibocsátására kerül sor és ez nem éri el célját, az eljárás második szakaszában szóbeli tárgyalás indul, amely azután a bíróság által kiadott kilakoltatási paranccsal zárulhat.

Reakciók

A Woolf-jelentésre adott reakciók igen különbözőek.

A jelentés javaslatait kritizáló egyik álláspont a reform költségvonzatát támadja, kiemelve azokat a terheket, amelyek az eljárás előkészítésére és lefolytatására is kitekintő bírói képzéssel kapcsolatban merülnek fel. Kifejezetten elengedhetetlen azonban az információs technológia használata, nevezetesen a határnap-egyeztetés és az ellenőrzés számítógépes rendszeren keresztül történő lebonyolítása. Nem feledkezhetünk meg arról sem, – hangzik a bírálat – hogy a bírák munkájuk megfelelő ellátásában titkárnők és asszisztensek segítségére szorulnak.

Ennek ellenére pozitívként ismerik el a reformjavaslat olyan szintű kimunkáltságát, amely mind a bíróság és az ügyvédek, mind az ügyfelek előnyére szolgál, az eljárás szabályozása során mégis az ügyfélre és az ügyféli érdekek biztosítására helyezi a hangsúlyt. Mindenki számára, aki megalapozott követeléssel lép fel, függetlenül aktuális anyagi viszonyaitól, biztosítani kell jogos igényének bírói úton történő érvényesítését. A közlemény a peren kívüli megegyezést szorgalmazó szabályozást méltatja leginkább, mert ez a megoldás az eljárás gyors befejezését mindkét fél számára követendő céllá emeli. Ezen kívül az ügyvédek a jelentés hatékony munkára készíti, amennyiben díjazásukat csak a fix-költség-rendszerben megszabottaknak megfelelően kérhetik. Másrészt azonban, látni kell annak a veszélyét, hogy az ügyvédek aligha dolgozhatnak a tőlük elvárható alapossággal, abban az esetben, ha egy meghatározott költségvetési kerethez kell igazodniuk. Az így kialakult helyzet könnyen vezethet akár kárterítési perhez is. A fix-költségrendszer alapján történő kalkuláció akkor lenne célra vezető, ha vonzóvá tenné a kisebb irodák számára a Fast Track-ügyek intézését, anélkül, hogy ezt a nagyobb pertárgyértékű ügyek tisztán finansziális okokból történő elvállalása ellehetetlenítene. Ez a követelmény annál is inkább figyelmet érdemel, mivel a nagyobb londoni irodákban a Fast Track-ügyek inkább csak kivételként jelentkeznek. Végül, a fentiekben kívül igen öröndetes követelménynek ismerik el a bírák szakirányú képezésének kívánalmát, mert ez sokban megkönnyítheti a komplex jogterületeket érintő konfliktusok rendezését.

Külföldi jogi szemle

Minden, a Woolf-jelentést támadó kritika ellenére, a reformjavaslat fogadtatása a közvélemény részéről alapvetően kedvező.

Ennek ellenére nem szabad az elfogadás előrelátható határidejével kapcsolatban túlzott elvárásokat támasztani, mert a reformjavaslatok közül néhány még további átdolgozásra szorul. Mindenesetre, ha szemügyre vesszük a Skóciában rövidebb idővel elvégzett – *Lord Woolf* jelentésétől függetlenül – bevezetett Fast Track-rendszert, kielégítő eredményekre számíthatunk. Az újabb szabályok az esetek – korábbihoz képest – jóval rugalmasabb kezelését teszik lehetővé, így könnyítve a perek mindegyikének alakítására iránti igény kielégítését.

Skóciában a gazdasági jogi ügyekben a Fast-Track-rendszer egyik változata már bevezetésre került, amely igen sokban hasonlít a *Lord Woolf* javaslatában foglaltakhoz. Ennek előterében az időtakarékos eljárásrendszer és a bírák szakosodása áll. Az új szabályozás szerint az ügyel első alkalommal megbízott bíró lesz az, aki a pert végül be is fejezi. Ez a megoldás a bírák számára az ügy sokkal mélyebb megismerését teszi lehetővé, ellentétben a korábbi gyakorlattal, amikor különböző bírák az eljárás különböző szakaszaiban találkoztak az ügyel. Jelentős vívmány, hogy a bírák számára mind az eljárás lefolytatása, mind a felek kötelezése terén újabb jogszabályokat biztosítanak. A skóciai Fast Track-rendszerrel kapcsolatos eddigi tapasztalatok minden bizonnyal segítséget nyújtanak a rendszer angol bevezetésének megvalósításában.

Nyilvánvaló, hogy *Lord Woolf* alapvető változtatásokat igényelnek megvalósítani, amelyek a bíróságokon

felhalmozódott ügyhátaléokra tekintettel heves reakciókat váltottak ki a bírósági szervezetben.

1997. január elején terjesztette be *Lord Woolf* azokat a javaslatokat, amelyek a fellebbezésre irányuló kérelmet benyújtókkal szemben a fellebbezés megengedhetőségével kapcsolatban támasztott követelményeket kívánják fokozni és célul tűzik ki a szóbeli fellebbezési kérelmek számának csökkentését. Ezekhez a javaslatokhoz közvetlenül kapcsolódott az a döntés, melynek értelmében tizenkét ügyvédet jelöltek ki a bírák asszisztenseivé, hogy munkájukkal segítsék az ügyhátalék elintézését.

Miközben némelyek kételkednek *Lord Woolf* személyes elkötelezettségében vagy a megfogalmazott célokat tekintve kérdésessé, a legjellemzőbb reakciónak mégis azt kell tartanunk, hogy a jelentés a jogászok nagy részében némi kételyt idézett elő. Még abban az esetben is, ha a javaslatok segítségével *Lord Woolf* megvalósítaná céljait, sokan kételkednek annak a politikai akaratnak a létezésében, mely a javaslatban foglalt módosításokat a sikeres megvalósításukhoz szükséges határozottsággal támogatná.

A parlamenti választásokat megelőzően mind a munkáspárti, mind pedig a konzervatív szakértők pozitívan nyilatkoztak a reformjavaslatról. Tekintve azonban, hogy a bíróságok túlterheltek és a bírák alulfizettek, a változtatások finanszírozásának alapvető kérdései már egy messzire vezető és megoldásra váró probléma részét képezik.

(*Zeitschrift für Rechtsvergleichung* 1997, 3. szám)
Fordította: Széplaki Valéria és Kimmel Jenő.